

HØRINGSNOTAT
om
høringssvarene vedrørende debatoplægget ”Én folkekirke – men tæt på”

Debatoplægget ”Én folkekirke – men tæt på” blev i juni 2004 sendt til debat hos menighedsråd, provstiudvalg, biskopper/stiftsøvrigheder, kirkelige organisation m.fl. med en generel opfordring til at indsende kommentarer til debatoplægget til Kirkeministeriet inden udgangen af oktober 2004.

1. I alt 289 høringssvar fra 325 kirkelige myndigheder og organisationer

Der er modtaget følgende høringssvar:

- **9** høringssvar fra **biskopper/stiftsøvrigheder**. Roskilde, Færøerne og Grønland har ikke svaret.
- **10** høringssvar fra **provstiudvalg/provster** (der er i alt 111 provstier) fordelt med provstiudvalg for Nørrebro, Gentofte, Helsingør Dom, Lolland Søndre, Falster Vestre, Ikast, Rougsø-Sønderhald-Middjurs, Tønder og Haderslev Dom Provstier samt domprovsten i Ribe.
- 232 høringssvar fra menighedsråd. Nogle af svarene er fra to eller flere menighedsråd. Høringssvarene repræsenterer således i alt **255 menighedsråd** ud af i alt 2.118 menighedsråd.
- **4** høringssvar fra de traditionelle **høringsparter** – nemlig fra Den Danske Præsteforening, Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS), Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer samt Danmarks Provsteforening.
- 8 høringssvar fra distriktsforeninger – nemlig distriktsforeningerne for København-Frederiksberg, Frederiksborg Amt m.fl., Lolland Falster, Fyens, Aalborg Søndre, Sydthy, Støvring samt Hedensted Provsti m.fl. Svaret fra Frederiksborg Amt repræsenterer også distriktsforeningerne i Smørum og Sokkelund Herred, mens svaret fra Distriktsforeningen i Hedensted Provsti også er fra Den Sønderjyske Forening af Menighedsrådsmedlemmer, Distriktsforeningen for Vejle og Brande-Grene Provstier, Menighedsrådsforeningen for Kolding og omegn og Distriktsforeningen for Fredericia Provsti. Der er således høringssvar fra **14 distriktsforeninger** ud af i alt 52 distriktsforeninger.
- 4 høringssvar fra frie folkekirkelige organisationer nemlig FDF m.fl., Kirkefondet, Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark, Kirkeligt Samfund – i Dansk Kirketidende. Svaret fra FDF er afgivet på vegne af FDF, KFUM og K, KFUM-Spejderne, KFUMs idrætsforbund og De grønne pigespejdere. Der er således høringssvar fra i alt **8 frie folkekirkelige organisationer**.
- **5 partiforeninger** nemlig Venstres Kirkeudvalg i København, på Frederiksberg, i Frederiksborg Amt og i Ringkøbing Amt samt fra Socialdemokraterne i Gundsø.
- **20 private**. I denne kategori indgår også mindretal i menighedsråd og præster, der har afgivet selvstændige høringssvar.

Der er således modtaget i alt 292 høringssvar fra i alt 325 kirkelige myndigheder eller organisationer/foreninger m.fl. Ved sammentællinger i dette notat er der taget udgangspunkt i, at svarene repræsenterer i alt 325 myndigheder m.fl.

Også høringssvar, der er modtaget i løbet af november måned, er taget med i bearbejdningen af høringssvarene.

2. Systematisering af høringssvarene

Debatoplægget indeholder flere forskellige forslag om den fremtidige fælles økonomis omfang og struktur og flere forskellige forslag om den fremtidige styring af den fælles økonomi.

Ved bearbejdningen af høringssvarene er der taget udgangspunkt i denne systematik.

På baggrund af debatten – og det foreløbige høringssvar fra Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer – er der også i bearbejdningen sket en systematisering af de høringssvar, som tilkender, at de støtter Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers forslag om et udredningsarbejde og/eller et lovfæstet rådgivende udvalg.

Herudover er der en kategori med svar, hvor indholdet alene er et ønske om mere tid til debat og overvejelse, eller hvor der ikke ønskes nogle ændringer.

3. Indholdet i høringssvarene

3.1. Generelle svar

3.1.1. Ønsker mere tid

2 provstiudvalg, 6 distriktsforeninger og 31 menighedsråd mener, at der er behov for mere tid, men har ikke taget stilling for eller imod nogle af debatoplæggets forslag.

Disse høringssvar nævner generelt,

- at høringsfristen er alt for kort,
- at høringsfristen falder sammen med sommerferien og menighedsrådsvalget, og at der derfor ikke er tid til et seriøst arbejde med debatoplægget i menighedsrådene, og at det i øvrigt bør være de nyvalgte menighedsråd, der deltager i denne fremadrettede debat,
- at forsøg med stiftsråd bør afventes, og
- at kommunalreformen får betydning for den kirkelige struktur.

3.1.2. Ikke konkrete bemærkninger til debatoplæggets enkelte dele

8 menighedsråd og 5 private udtaler sig ikke om debatoplæggets enkelte dele, men har generelle bemærkninger.

1 menighedsråd peger således på, at debatoplægget peger hen mod en uønsket adskillelse af stat og kirke, og at struktur- og demokratiændring bør drøftes hver for sig. Et menighedsråd peger på, at det ikke giver mening at drøfte struktur- og økonomiændringer, før der er klarhed over, hvilke opgaver folkekirken skal varetage.

4 menighedsråd peger på, at oplægget er uigennemskueligt og ikke fyldestgørende nok til at kunne danne grundlag for beslutninger. Et andet menighedsråd vil blot pege på, at der fortsat er behov for en solidarisk udligningsordning.

1 menighedsråd er ikke enig med Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer og roser ministeren for at gøre Kirkeministeriet ansvarsbevidst.

1 privat peger på, at Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers opfordring til menighedsrådene om, hvordan der bør svares, er manipulation. Anfører i øvrigt, at folkekirken har størst glæde af den nuværende ordning. 2 andre private ønsker heller ingen ændring i den nugældende ordning, mens 1 privat peger på behovet for gejstlig betjening af sygehuse. Endelig er der 1 privat, der adværer mod den ensidige fokusering på fordele, når man flytter opgaver til menighedsrådene.

3.3. Udredning

9 biskopper, 2 provstiuvalg, 139 menighedsråd, 2 distriktsforeninger, Den Danske Præsteforening, DOKS, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, Danmarks Provsteforening, 7 frie folkekirkelige organisationer (FDF m.fl., Kirkefondet, Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark), Socialdemokratiet i Gundsø og 3 private ønsker udredning.

I alt er der således 167 kirkelige myndigheder/organisationer, der ønsker et udredningsarbejde.

Flere af biskopperne peger på, at der med ønsket om udredning ikke er taget stilling til debatoplæggets konkrete forslag. Biskopperne ønsker generelt, at udredningen skal belyse opgave- og kompetencefordelingen mellem Kirkeministeriet og biskoppen/stiftsøvrigheden, og at udredningen både kommer til at omfatte struktur og økonomi.

6 biskopper henviser til Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers model for en udredning. Tilsvarende gør 83 menighedsråd, 2 distriktsforeninger, Den danske Præsteforening, DOKS, FDF m.fl., Kirkefondet, Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark og naturligvis Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer.

I alt 101 af de 167 myndigheder m.v., der ønsker en udredning, har således anført, at dette bør ske efter den model, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer foreslår.

Af de 56 menighedsråd, der ikke henviser til Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers model, peger 13 menighedsråd på behovet for, at udredningen i givet fald bliver bredt sammensat, så der både er repræsentation for menighedsrådene og de enkelte personalekategorier. 6 andre menighedsråd peger på, at det bør være menighedsrådsmedlemmer og ikke repræsentanter for interesseorganisationer, der deltager i udredningsarbejdet.

4 menighedsråd tilkendegiver allerede nu, at der vil være behov for ændringer i form af decentraliseringer efter udredningsarbejdet.

31 menighedsråd peger på, at de ikke kan tage stilling til de konkrete forslag på nuværende tidspunkt, fordi det ikke er belyst tilstrækkeligt, hvordan ændringerne vil påvirke forholdet mellem stat og kirke, fordi der holdes menighedsrådsvalg, og fordi det er uafklaret, hvilken indflydelse kommunalreformen vil få på den kirkelige struktur. De ønsker disse forhold afklaret under udredningsarbejdet.

3.4. Lovfæstet rådgivende udvalg eller anden demokratisering af fællesfondens styrelse

3.4.1. Lovfæstet rådgivende udvalg i den af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer foreslåede model

6 biskopper, 1 provstiudvalg, 139 menighedsråd, Den danske Præsteforening, DOKS og Danmarks Provsteforening, Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, 4 distriktsforeninger, Kirkefondet, Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark, 2 partiforeninger og 8 private ønsker et lovfæstet rådgivende udvalg.

I alt 166 myndigheder m.v. ønsker således, at der lovfæstes et rådgivende udvalg.

Af disse 166 henviser 4 biskopper, 75 menighedsråd, Den Danske Præsteforening, DOKS, 2 distriktsforeninger samt Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, Kirkefondet og Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark til Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers forslag til et lovfæstet rådgivende udvalg – i alt 86.

20 af de øvrige menighedsråd, der ønsker en udredning, 1 distriktsforening og 5 private peger på, at det rådgivende udvalg skal have en anden sammensætning end foreslået af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer. Nogle af disse menighedsråd peger på et mindre udvalg som fx den nuværende budgetfølgegruppe eller et udvalg som foreslået af Bloktilskudsudvalget. Andre af disse menighedsråd peger på, at medlemmerne af det rådgivende udvalg bør vælges direkte blandt menighedsrådsmedlemmer og ikke udpeges af interesseorganisationer, som ikke har et demokratisk mandat.

DOKS peger særligt på, at kirkefunktionærernes organisationer skal være repræsenteret i det rådgivende udvalg.

Danmarks Provsteforening nævner, at udvalget bør være bredt sammensat og bestå af 10 medlemmer udpeget af stiftsudvalgene vedrørende økonomi og fem gejstlige medlemmer (2 præster, 2 biskopper og 1 provst). Udvalget kan eventuelt tiltrædes af Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer og andre organisationer af faglig karakter.

1 af de nævnte partiforeninger peger på, at det er problem, hvis udvalget kun er rådgivende. Denne partiforening peger samtidig på, at Landsforeningens forslag ikke giver den nødvendige demokratiske indflydelse til menighedsrådene, og anbefaler, at udvalget sammensættes af menighedsrådsmedlemmer m.fl.

1 domprovst nævner, at hvis der nedsættes et rådgivende udvalg, bør dette sammensættes, så der inddrages udefrakommende sagkundskab, og nævner, at biskopper og organisationerne kan komme til orde på anden vis end gennem det rådgivende udvalg. Domprovstens svar er ikke talt med i opgørelsen over de, der ønsker et lovfæstet rådgivende udvalg.

3.4.2. Anden demokratisering af fællesfondens styrelse

3.4.2.1. Bestyrelse

1 biskop (Fyen), 1 provstiudvalg, 12 menighedsråd, 3 distriktsforeninger og 1 privat peger på, at der bør vælges en egentlig bestyrelse for fællesfonden. 9 menighedsråd og 1 privat ønsker ikke en be-

styrelse for fællesfonden, mens 1 privat ønsker, at Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers bestyrelse overtager forvaltningen af fællesfonden.

Enkelte af de menighedsråd, der ønsker en bestyrelse, nævner, at en bestyrelse skal sammensættes, så den vælges blandt menighedsrådene og ikke af interesseorganisationer eller embeder, ligesom det nævnes, at en egentlig bestyrelse først skal oprettes på sigt.

3.4.2.2. Folkevalgt organ på stiftsniveau

4 menighedsråd peger på, at der bør indføres demokrati på stiftsniveau i form af stiftsråd, og at medlemmerne af stiftsrådet skal udpege personer til et lovgivende rådgivende udvalg eller til en egentlig bestyrelse. 2 menighedsråd mener ikke, der skal oprettes stiftsråd.

1 partiforening peger på, at fællesfonden bør bestyres af et folkevalgt stiftsudvalg, hvor menighedsrådene har indflydelse.

3 menighedsråd, Kirkeligt Samfund og 2 private mener, der bør nedsættes et lovfæstet, folkevalgt organ i hvert stift med repræsentanter for menighedsråd, præster, provster, biskoppen og stiftsadministrationen. Dette organ skal godkende stiftets budget og regnskab. (Riber Jensens forslag).

3.4.2.3. Anden demokratisk indflydelse

17 menighedsråd, 2 provstiudvalg og 1 distriktsforening nævner, at fællesfonden bør undergives demokratisk kontrol. 12 af disse menighedsråd, de to provstiudvalg samt den pågældende distriktsforening peger på, at Folketinget bør have indflydelse på fællesfondens udgifter.

Heroverfor nævner 3 menighedsråd, at Folketinget ikke skal have nogen indflydelse på fællesfondens udgifter.

5 menighedsråd – udover de 20, der udtaler sig om Folketingets inddragelse - nævner, at et større lokalt ansvar for de udgifter, der i dag finansieres af fællesfonden, i sig selv vil betyde et øget demokrati.

1 domprovst peger på, at der mangler et demokratisk organ på stiftsniveau, og nævner, at Folketinget og kirkeministeren ikke skal fratages kompetence ved, at der oprettes et centralt kirkeligt organ på landsniveau.

3.4.2.4. Nuværende ordning

9 menighedsråd og 1 privat anfører, at den nuværende ordning, hvor ministeren bestemmer over fællesfondens udgifter og fastsætter landskirkeskatten, bør videreføres. Flere af disse peger på, at et lovgivende rådgivende udvalg eller en bestyrelse vil være første skridt til indførelse af en synode.

3.5. Omlægning af folkekirkenes fælles økonomi

3.5.1. Bloktilskud

1 biskop (Fyen), 2 provstiudvalg, 20 menighedsråd, Kirkeligt Samfund, 3 partiforeninger og 5 private finder, at statens tilskud skal omlægges til et bloktilskud.

For flere af menighedsrådene er det en forudsætning, at størrelsen af statens tilskud fastholdes, ligesom nogle menighedsråd forudsætter, at omlægningen til bloktilskud kombineres med et rådgivende udvalg.

Et af de provstiudvalg, der ønsker, at statens tilskud skal omlægges til et bloktilskud, peger på, at bloktilskuddet bør udbetales til det lokale niveau.

De 3 partiforeninger peger på, at staten bør give "neutral" støtte, fx til udligning. En af disse partiforeninger peger på, at bloktilskuddet og landskirkeskatten bør fordeles til stifterne efter en fast nøgle, hvorefter stifterne fordeler beløbet blandt sognene, der frit disponerer.

Kirkeligt Samfund mener, at statens tilskud skal omlægges til et bloktilskud, og at størrelsen skal lovfæstes. Tilskuddet fordeles mellem de 10 stifter efter objektive kriterier. 2 af de private, der ønsker en omlægning af statens tilskud, har henvist til Riber Jensens (Kirkeligt Samfunds) model.

15 menighedsråd, 1 distriktsforening og 3 private mener derimod ikke, at statens tilskud skal omlægges til bloktilskud. Menighedsrådene peger særligt på, at staten skal fastholdes på sin forpligtelse til at støtte forkyndelsen.

Herudover er der 3 menighedsråd, der ikke tager stilling til, om statens tilskud skal omlægges, men peger på, at det kan overvejes, om staten i stedet skal betale for vedligeholdelsen af kulturarven (restauration af kirkerne). Desuden er der 1 provstiudvalg, som ikke forholder sig til forslaget, men blot anfører, at det er vigtigt, at størrelsen af statens tilskud fastholdes.

3.5.2. Flytning af udgifter til det lokale niveau

3.5.2.1. Forsikring, IT, revision, konsulenter og pension og understøttelser

Danmarks Provsteforening peger generelt på, at folkekirken har fælles opgaver, der skal løses centralt. Foreningen nævner specifikt præsternes ansættelse og afskedigelse samt videreuddannelse.

24 menighedsråd, 1 distriktsforening og 4 private mener ikke, der skal ændres på den nuværende fordeling af udgifter mellem fællesfonden og det lokale niveau.

18 menighedsråd, 3 provstiudvalg og 5 private er principielt positive overfor forslagene om en slankning af fællesfonden, mens der er 8 menighedsråd, 1 distriktsforening, 2 partiforeninger og 1 privat, der mener, at fællesfonden helt bør nedlægges.

3 menighedsråd og 2 private støtter Kirkeligt Samfunds forslag om opdeling af fællesfonden i 10 stiftskasser, jf. afsnit 3.5.3.1.

Herudover er der 3 menighedsråd, der mener, at fællesfonden skal være forbeholdt præsteløn, mens der er 3 menighedsråd, der ikke kan støtte den tanke.

Af de 18 menighedsråd og de 5 private, der principielt er positive overfor en slankning af fællesfonden, nævner flere, at det er en forudsætning, at flytningen af udgifterne er økonomisk forsvarlig/ikke betyder stigning i udgifterne, ligesom der peges på behovet for hjælp til menighedsrådene med administrationen.

16 menighedsråd, 1 provstiudvalg og 5 private – både blandt de der er imod ændringer, og de der kan støtte ændringer – peger på, at det er vigtigt, at der er en udligningsordning, så økonomisk svage sogne ikke rammes.

En række menighedsråd - ud over de 18, der principielt støtter en slankning af fællesfonden - de 3 provstiudvalg og nogle af de 5 private, der ønsker en slankning af fællesfonden, har konkret peget på en række udgifter, som bør finansieres anderledes end i dag. Svarene fordeler sig sådan:

	Finansieres lokalt			Finansieres af fællesfonden		
	Mr.	P.-udvalg	Private	Mr.	P.-udvalg	Private
Forsikring	5	1	2	8	1	2
IT	3	2	1	8	1	3
Revision	7	1		6	1	2
Konsulenter	5	2	2	3		1
Pension	4	1		6	1	1
Kapitaler	1	1	1	3		1
Præsteløn	9	2	2	10		1

Endvidere er der 3 distriktsforeninger – udover den ene forening, der principielt er positiv overfor en slankning af fællesfonden - der mener, at udgifterne til forsikring, IT og konsulenter bør finansieres lokalt. Derimod finder disse distriktsforeninger, at præstelønnen fortsat skal finansieres centralt. Distriktsforeningerne peger på, at det er vigtigt, at økonomien følger med, når udgifter flyttes fra fællesfonden til det lokale niveau.

3.5.2.2. Skal præstelønnen finansieres lokalt?

Som nævnt i afsnit 3.5.2.1. peger 2 provstiudvalg på, at præstelønnen godt kan betales lokalt. Et af disse provstiudvalg nævner, at der fortsat skal være tale om, at præstestillingerne skal administreres centralt, og at den ændrede finansiering skal modsvares af, at staten til gengæld overtager forpligtelsen til at betale for kirkernes vedligeholdelse. Et andet af disse provstiudvalg peger på behovet for en udligningsordning.

Som nævnt i afsnit 3.5.2.1. mener 8 menighedsråd, 1 distriktsforening, 2 partiforeninger og 1 privat, at fællesfonden kan nedlægges. 3 af disse menighedsråd, distriktsforeningen og de 2 partiforeninger har dog forbehold om, at der fortsat skal være en central ansættelses-/afskedigelsesmyndighed i forhold til præsterne.

Af de 9 menighedsråd, der, jf. tabellen i afsnit 3.5.2.1., peger på, at præstelønnen er en af de udgiftstyper, der kan finansieres lokalt, er der enkelte, der nævner, at Kirkeministeriet fortsat skal væ-

re ansættelsesmyndighed, ligesom der er enkelte, der peger på, at den lokale finansiering skal være et supplement til den nugældende ordning.

Af de 10 menighedsråd der, jf. tabellen i afsnit 3.5.2.1., peger på, at præstelønnen skal finansieres af fællesfonden, er der nogle, der nævner, at dette bør kombineres med mere indflydelse for menighedsrådene på fordelingen af stillingerne og på bevillingens størrelse.

3.5.3. Alle udgifter finansieres lokalt eller af staten

Som nævnt i afsnit 3.5.2.1. mener 8 menighedsråd, 1 distriktsforening, 2 partiforeninger og 1 privat, at fællesfonden kan nedlægges. Der peges generelt på, at de økonomiske konsekvenser for de små sogne bør neutraliseres gennem en udligningsordning.

De 2 partiforeninger nævner, at der fortsat skal være minimumsstandarder for den præstelige betjening, IT-sikkerheden, revisionen, forsikringsniveauet, bygningsvedligeholdelsen m.v., ligesom præsterne fortsat skal være ansat af Kirkeministeriet, men ikke nødvendigvis som tjenestemænd. En af disse partiforeninger peger på, at kirkernes og præsteembedernes kapitaler bør forrentes til fordel for kirken/embedet, hvis udgifterne flyttes ud.

3.5.3.1. Anden ordning (Riber Jensens forslag)

Kirkeligt Samfund og to private støtter et forslag fra Riber Jensen.

Forslaget indebærer, at fællesfonden skal nedlægges og erstattes af en fælles kasse i hvert enkelt stift. Denne kasse forvaltes som nævnt i afsnit 3.4.2.2. af et stiftsråd og skal afholde udgifter til præsteløn, administration, revision, forsikring m.m. Kasserne i stifterne skal have indtægter fra kapitalerne, statens bloktilskud og stiftskirkeskatten.